

skem. — Ta je bil rojen leta 1858. in je vstopil v državno službo 1. avgusta 1880. Najprej je služil v Ljubljani, potem pri glavarstvu v Kočevju, v Postojni in Litiji ter prišel zopet kot predstojnik prezidialne pisarnice v Ljubljano. Od leta 1886. do 1890. je grof Attems služboval v notranjem ministerstvu, potem kot okrajni glavar v Ljubljani in v Celju ter od leta 1901. kot vodja okrajnega glavarstva v Gorici. Leta 1911. je bil imenovan za podpredsednika tržaškega namestništva. — Dvorni svetnik Rudolf grof Chorinsky je imenovan za sekcijskega načelnika v ministerstvu notranjih zadev. — Naslovni dvorni svetnik Viljem vitez Laschan je imenovan za pravega dvornega svetnika na dež. vladi v Ljubljani. Ta je sedaj namestnik deželnega predsednika ter je kot tak obnem podpredsednik dež. šol. sveta.

—r— **Umrl** je v deželni bolnici v Ljubljani gospod Mihael Molé, c. kr. domobr. evid. nadoficial v pokoju, dodeljen pri cenzuri. Ranjki je bil oče gospoda dr. Rudolfa Molé, profesorja na liceju v Ljubljani. Naše iskreno sožalje!

—r— **Kranjski kozelci na Saškem.** Veleposestnik Jurij Andrš iz Draždan je bival večkrat na Gorenjskem. Tam je videl kozelce in njih praktičnost ter mislil, da bi bilo dobro, tudi na Saškem uvesti take kozelce. Neki gorenjski tesar je napravil model kozelca, in odbor saškega deželnega kulturnega sveta je dal zgraditi tak kozelc in ga postaviti na nekem posestvu blizu Draždan. Saški gospodarski list poroča, da se je kranjski kozelc dobro obnesel in izkazal za izborna sredstvo za osuševanje raznih pridelkov. Priporočajo ga kmetom, posebno v gorovju.

—r— **Dobrotnica.** Marija Suhadolnikova, roj. Verbičeva, rojena na Vrhniki leta 1850, umrla v Borovnici št. 8 dne 7. aprila 1916, po domače Ankaletova mama, je zapustila za pridne učence 200 K. Denar se naloži. Z vsakoletnimi obrestmi se kupi mladinskih spisov, katere vodstvo šole sporazumno z učiteljskim zborom razdeli koncem šol. leta med najpridnejše učence najvišjih dveh razredov. Blag ji spomin!

Stajerske vesti.

—š— **Deželni odbor štajerski** je baje sklenil — tako zatrjuje graška „Pedagogische Zeitschrift“ — ljudskošolskemu učitelstvu za l. 1916 podeliti enkratno vojno priklado (Kriegszulage) v višji izmeri nego pretečenega leta. — Pozvedovanja glede obiteljskih razmer učitelstva se že vrše.

—š— **Vrl tovariš - vojak.** — Učitelj Tonček Štefanciosa, odklikovan z veliko srebrno hrabrostno kolajno, sedaj poročnik v r. pri 26. domobranskem pešpolku, odide začetkom maja t. l. že tretjič na fronto.

—š— **Tečaj za vrtnarstvo v Gradcu.** „L' Eco del Litorale“ naznanja, da so na iniciativno višjega šolskega svetnika Linnarja, ki pozna Istro in Furlanijo, otvorili v Gradcu tečaj za vrtnarstvo. — za italijanske begunce. — A za Slovence?

—š— **Pohvala trboveljskim šolam.** Štajerski deželni šolski svet je izrekel šolam trboveljske občine posebno priznanje za njihovo patriotsko delo vojne oskrbe. Zaradi požrtvovalne podpore krajnega šolskega sveta, ki mu načeluje župan ravnatelj Vodusek, in celokupnega prebivalstva so uspehi patriotskega delovanja trboveljskih šol nad vse dovoljvi. Imenoma je pohvalil deželni šolski svet: deško in dekliško šolo v Trbovljah, deško in dekliško šolo na Vodah ter nadučiteljico Ano Wessnerjevo, učiteljico Emila Volca in Roberta Plavšaka, učiteljice ročnih del Ljudmilo Falkovo, Terezijo Kunejevo in Marijo Flisovo.

—š— **C. kr. deželni šolski svet štajerski** je nadučitelju tovarišu Josipu Terčaku v Ksaverju (Savinj. dol.) izrekel zahvalo in priznanje za požrtvovalno in uspešno delovanje za vojno oskrbo.

—š— **Umrla** je pri Sv. Trojici v Slov. gor. dne 15. aprila t. l. gospa Matilda Kovačičeva, roj. Antauerjeva, soproga tovariša Jakoba Kovačiča, stara 61 let. Preminula je nenadoma, zadeta od srčne kapi. Izza smrti ljubljene sina Mirka, ki je pred pol letom padel junaške smrti za domovino na bojnem polju, je neizmerna bolest glodala v njenem srcu, dokler ni to materino srce nehalo utripati. — Pokojnica je bila vrla, plemenita slovenska žena, ki ji je zagotovljen najblažji spomin! Svojem izrekom iskreno sožalje.

—š— **Nevarna igrača.** Iz Maribora: Neka tukajšnja firma si je izmislila prav nevarno igračo, ki jo prodaja otrokom. To je mal kaj z dolgo iglasto ostojo na enem koncu in perjem — kakor pri puščicah — na drugem koncu. Igrača naj bi predstavljala puščico, kakor jih imajo slične zrakovci. Če zaženeš tako puščico, se zarine globoko v kar prileti. S tako igračo se je zabaval te dni na ulici nek 10 letni deček. Zagnal jo je, a izgrešila je svoj pravi cilj in se zarila neki dami tik pod desnim senčem v lice. Fanča so ljudje ustavili, in

orožnik je šel z njim domov. Vsa stvar pride pred sodišče, in starši bodo imeli gotovo dosti neprilik, fant sam pa bo učal ostro kazen. Tu bi varnostna oblast in zlasti bi šolska vodstva morala ostro nastopiti in zahtevati, da se v prvi vrsti občutno kaznuje dotično firmo, ki si je bila izmislila te vrste neumno igračo, saj ni to morda prvi slučaj, da se je zgodila nesreča s to igračo.

—š— **Na deželni sadjerejski in vino-rejski šoli v Mariboru** se bo sprejelo tudi v šolskem letu 1916/17 brezplačno več učencev. Prošnjiki morajo vložiti prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, dalje s šolsko odpuščnico, izpričevalom o navedenosti in izkazom o cepljenih kozah do 15. julija pri ravnateljstvu deželne sadjerejske in vinorejske šole v Mariboru.

—š— **Tovariš Adolf Rosina,** učitelj na okoliški ljudski šoli v Ormožu, je zaradi obolenja na živcih, pridobljenem ob napornem vojnem službovanju, dobil 16. II. t. l. enoletni dopust. — Kolega Rosina je bil s početkom vojne mobiliziran ter je bil od izbruha vojne z Italijo na fronti. — Vrlemu tovarišu želimo skorajšnjega okrevanja!

—š— **Štajerski deželni šolski svet.** Cesar je imenoval mariborskega kanonika Franca Moravca za člana štajerskega deželnega šolskega sveta za ostalo dobo tekoče funkcijske periode.

Goriške vesti.

JOSIP KRAGELJ

— Umrl je v Prvačini tovariš Josip Kragelj, nadučitelj v pokoju, star 67 let. Blagi pokojnik, mož krepkega značaja in požrtvovalne ljubezni do šole in stanu, je vse svoje življenje uspešno deloval v šoli in izven nje za blaginjo svojega naroda. S svojimi deli si je v srcih vseh, ki so ga poznali, postavil najlepši spomenik! Bodi mu ohranjen trajen spomin! Žalujemo svojim našim iskreno sožalje!

—g— **Iz krogov vpokojenega učitelstva na Goriškem** nam pišejo: Z ozirom na poročilo, da je goriško učitelstvo prosilo deželni odbor za draginjsko doklado, prosimo, da upošteva deželni odbor tudi že vpokojeno učitelstvo, ki je bilo vpokojeno z manjšimi pokojninami, ki imanavajno mnogo družine, katero je treba preživljati, ki nima starine, in je torej v teh težkih časih v resnici potrebna podpora.

—g— **V Komnu** se je sestavil odbor za postavitev spomenika nadvojvodi Josipu. Temu odboru stoji na čelu tovariš Josip Strekelj, tamkajšnji šol. voditelj.

—g— **Ivan Mahnič, bivši šolski vodja** v Smasti pri Kobaridu, sedaj v ujetništvu v Samarkandu, ruska Azija, povprašuje po svojih starših, ki so najbrže internirani v Italiji. Kdor bi vedel za njih naslov, naj ga blagohotno naznani A. Potočniku, adjunktju c. kr. drž. želez. v Ljubljani.

—g— **Ne igrajte se z nevarnim orožjem.** Iz Komna: Dne 8. pret. m. se je zgodila tukaj velika nesreča. Petnajstletni deček Josip Ščuka iz Volčjega grada je dobil od drugih ročno granato in se je neprevidno igral z njo, tako da mu je v rokah eksplodirala. Zmečkala mu je obe roki, tako, da so mu morali obevede odrezati. Po amputaciji me je nedolžno vprašal: „Kaj mislite, ali bom dobil roke nazaj?“ Kaj bi mu odgovoril v tolažbo!? Zdravi se prav dobro in ko ozdravi, bo najbolje, da se ga kdo usmili in ga pošlje v kako invalidno šolo. Ta grozna nesreča naj bi bila vsem v svirilen zglede, da se vse nevarno orožje pusti pri miru ali pa odda orožništvu.

—g— **Deželni kmetijski urad v Ajdovščini.** Goriški deželni odbor je otvoril v Ajdovščini kmetijski urad, ki ga vodi deželni inženir Anton Podgornik. Uradi so v Jochmanovi hiši.

—g— **Koncert furlanskih begunskih otrok iz Wagne** se je vršil na Dunaju, in sicer v korist vojnih sirot dunajskih. Koncert se je vršil pod pokroviteljstvom nadvojvodinje Marije Josipine; v dvorni loži je prisostovala nadvojvodinja Marija Valerija. Izbrano občinstvo je napolnilo dvorano, ki je dobilo iz prireditve najboljšje vtiske in je z zadovoljstvom sprejelo „zahvalo juga severu“, kakor poročajo dunajski listi. Koncert je vodil goriški kapelnik Seghizzi. Tem povodom se je nekaj zganilo na slovenski strani: začeli so govoriti o potrebi večje skrbi za goriške slovenske begunce, da ne bodo ti živeli v temi, furlanski pa v svetlobi. Tako je bilo: Ko je izbruhnila vojna, so se razpršili begunci obeh narodnosti po državi. Za Furlane so skrbeli od prvega početka, za Slovence pa skoro nič. Nekaj dela v prilog slov. beguncem je bilo v Ljubljani, drugod so bili prepuščeni usodi. Kakor da bi odrezal, tako je nehala drugače tako živahno delovanje med goriškimi Slovenci — furlanski poslanci z glavarjem pa so delovali neumorno ves čas, se posveto-

vali, gibali, hodijo neprestano okolo državnikov, visokih političnih oseb, res, prav vzorno skrbijo za svoje ljudi. Neka preprosta begunka nam je pisala pred časom: „Oh, kje so naši poslanci, ki so bili izvoljeni, da nam pomagajo, ki so jih izvolili naši možje tudi za hude čase, ne samo za mirne! Pomagajte nam!“

—g— **Umrl** je nadučitelj Josip Falconer, svoj čas furlanski deželni poslanec. Iz Florence poročajo „L' Eco“, da sta umrla tam profesor Brumati in dr. Lovisani iz Gradišča ob Soči.

Tržaške vesti.

JUSTIN ARHAR.

— Dne 20. pret. m. je umrl v Trstu tovariš Justin Arhar, učitelj na c. kr. pripravnici za srednje šole, star komaj 33 let. Pokojnik je bil vrl naroden delavec in za slovenstvo v Trstu veleslužben mož. Bil je tudi ustanovnik in odbornik „Trgovsko-obrtna zadruga“. Pogreb tega prerano umrlega učitelja naše mladine in vztrajnega delavca na našem prosvetnem in narodno-gospodarskem polju se je vršil ob veliki udeležbi iz vseh slojev našega slovenskega tržaškega in okoličanskega občinstva. Posebno častno pa je bilo zastopano učitelstvo, na čelu mu deželni šolski nadzornik Matejčić in okrajni šolski nadzornik Nekerman. Nemške državne ljudske in meščanske šole so bile zastopane po ravnateljih Brunnelchnerju in Eandlerju, zavod, na katerem je poučeval pokojnik, po šolski deci z voditeljem Pretnerjem na čelu, potem učitelstvo vseh treh šol CMD, učitelstvo skorajda vseh okoličanskih šol, slovenska Trgovska šola itd. Med drugimi šolniki naj omenimo tudi profesorja nadporočnika Bučarja. Moško podružnico CMD, pri kateri je pokojnik dolgo časa sodeloval kar narmarljiveje, je zastopal njen predsednik dr. Abram, „Trgovsko-obrtna zadruga“ pa načelnik, odbornik in vse uradništvo. In potem je v izpovedu, ki se je pomikal po Stadionovi ulici k cerkvi sv. Antona, šla dolga vrsta drugega občinstva. Po obredu v cerkvi se je izpoved razšel, dočim so sorodniki in več pokojnikovih ožjih tovarišev in prijateljev spremili truplo na pokopališče pri sv. Ani. — Tako je torej zagrnila hladna zemlja truplo moža, ki bi bil s svojimi izrednimi zmognostmi in svojim odločnim, krepkim, prostodušnim značajem lahko podal našemu slovenskemu narodu v Trstu še marsikaj dobrega, koristnega, marsikaj trajno veljavnega. Toda drugače je moralo priti, in vsi tisti, ki so ga poznali, posebno pa tam, kjer je pokojnik deloval kot priznan strokovnjak na svojem mestu, čutijo danes, da je nastala za njim vrzel, ki je ne bo izpopolniti tako lahko. Ali da! On je dobojeval svojega življenja boj, mi smo pa še sredi v njem. Blagor njemu: umiril in upokojil se je njegov duh! Čestit spomin njemu in njegovemu delu med nami! — Njegovi rodovini naše iskreno sožalje!

—t— **Šolska prireditve na Katinari** v prid vdovam in sirotam padlih vojakov je uspela v vsestransko zadovoljnost. Čisti dobiček prireditve K 444 je izročil v roke g. cesarskega komisarja na mestnem magistratu. Podpisani se tem potom najlepše zahvaljuje v svojem in v imenu vsega učiteljskega zbora katinarske šole vsem onim osebam, ki so na katerikoli način pripomogle do tako nepričakovanega uspeha. Posebna zahvala bodi izražena listu „Edinost“, ki drage volje priobčuje tozadevne novice, gospe Antoniji Padovanovi za brezplačno prepustitev zgornjih prostorov, cenj. družini Spetič za klavir, g. župniku Stržinarju za zastavo, cenj. družini Pečar-Guštinovi in cenj. družinam finance za izposojene stolice, cenj. družinam: Padovan, Mih. Čok-Zupanov, Pečar-Guštin in Tomadin za les, vztrajnim diletantom, gospicam Angeli Pečarjevi, Marji in Karmeli Padovanovi in g. Tončku Čok-Zupanovemu in g. Ščekovi za spremljevanje na klavirju. Najlepša zahvala g. poročniku Haagerju za dovoljeni prevoz, g. zapovedniku Torcelu za izdatno pomoč, neumornemu in požrtvovalnemu komandantu s ključa, g. Bogomiru Dobniku, za ves njegov trud in pomoč, g. Mariji vd. Čok-Pušarjevi za pecivo, g. asistentu Pečarju za cvetice in ponovna zahvala vsem onim, ki so preplačali vstopnino ali so, ker zadržani, poslali svoj dar. — V imenu plemenitega namena, ki se je zanj vršila prireditve, vsem skupaj: Srčna hvala! — **Ciril Valentič,** šolski vodja.

—t— **Emil Adamič,** naš slovenski glasbenik in učitelj na Ciril-Methodovih šolah v Trstu, piše „Edinosti“ iz ujetništva na Ruskem: Sprejmite srčne pozdrave. Izročite jih tudi Marici in Emici Štoka, članicama pevskega društva „Danica“ na Kontovelju, Borisu Uršiču, Danilu Peganu in gospe Arharjevi. Obnem srčna hvala jim, ki so se me spomnili v težkem plesu. Čas mi neva, a za nas, ki smo tu, ni nikake izpremembe. Kdaj? Kdo razreši to? Nikakih vesti ni iz Trsta. Kako je, kako bo? Upajmo

pač, da bo dobro in prav, kakor želimo, Pišite mi, pišite, pišite! Vaš E Adamič. Trojeki Art. Lager, Taškent, Turkestan, Ruska Azija, 28. 12. 1915 (8. 1. 1916).

—i— **Razpisana je dijaška ustanova dr. Angelo Vivante** za šolsko leto 1915/16 v znesku 304 K, ki se podeli ubožnemu dijaku brez ozira na narodnost, rojenemu in doma v Trstu, ki se posveti tehničnim ali medicinskim študijam. Prošnje do 15. maja na mestni magistrat.

Istrske vesti.

—i— **Koncert maturantinj ženskega učiteljskega v Pazinu** dne 8. aprila je uspel nad vse sijajno. Pevske, glasbene točke, igra, deklamacija — vse se je vršilo v občno zadovoljnost in v čast novih hrvatskih učiteljic. Dvorana je bila polna občinstva. Izredno je ugajala deklamacija Gregorčičeve „Soči“. Poročilo v „Novinah“ citira stih od „Pa, oh, siroti tebi žuga“ do konca ter pravi: Kako so v teh stihih točno očitani sedanji dnevi borbe proti zemlji lačnemu tujcu, ki hoče vzeti monarhiji in hrvatskemu narodu tudi Istro. Tovarišica Kocijanova je znala s svojim velikim deklamatornim darom zbuditi v srcih vseh poslušalcev ogorčenje proti dušmaninu. To je bila ena najlepših točk vsega programa.

—i— **Pojasnilo o nemški šoli v Kanfanaru.** „Hrvatski List“ v Pulju pojasnjuje, kako je prišlo do nemške šole v Kanfanaru. Nekaj begunskih rodov, ki so se vrnile, je izreklo željo, da bi bilo mogoče njihovim otrokom nadaljevati s poukom nemščine, ki so se ji nekoliko priučili v begunstvu. C. kr. mornarica je imela baš nekoliko brezposelnih učnih oseb na razpolago in je izpolnila spontano željo Kanfanarcev. List pravi, da noče, da bi se podtikalo činu dobre volje hudobnih namenov.

—i— **Upravna komisija za Istro.** Listi poročajo: Izvršen je razpust istrskega deželnega zbora in imenovana je upravna komisija, vse tako, kakor je bilo uvedeno na Češkem v juliju 1913. Tudi statut soglašja s češkim. Istrska komisija ima predsednika, tri člane in enega namestnika. Člani komisije morajo preseči zvestobo cesarju in zakonu in upravljati nepristransko na temelju zakonov. Dobivajo plačo, ki so jo dobivali deželni odborniki: predsednik dobiva še funkcijsko doklado 2000 kron. Organizacija deželnih uradov ostane nedotaknjena. Uradniki in sluge so zapriseženi.

— „Wiener Zeitung“ objavlja: Cesar je z Najvišjim odlokom, izdanim 8. dne meseca aprila l. 1916, imenoval dvornega svetnika Alojzija Lasciaca za predsednika deželne upravne komisije mejne grofovine Istre. Cesar je z Najvišjim odlokom, izdanim 3. t. m., imenoval okrajnega glavarja barona Rudolfa Gorizuttija, okrajnega komisarja Petra Benzona in finančnega računskega svetnika Avrela Sinslerja za člane, namestništvenga tajnika dr. Jurija Schöglja pl. Ehrenkreuzja pa za namestnika deželne upravne komisije mejne grofovine Istre ter postavil okrajnega glavarja barona Rudolfa Gorizuttija za namestnika označene komisije. — O dr. Ludoviku Rizziju, dosedanjem deželnem glavarju istrskem, piše puljski „Hrvatski List“: Dr. Ludovik Rizzi, naš bivši deželni glavar, je vršil to službo 13 let. V tej časti je bil naslednik deželnega glavarja dr. Campitellija, a pred tem je bil župan mesta Pulja. Kaj in kdo je bil Rizzi, to naše ljudstvo tudi še danes čuti.

—i— **Velikodušen dar družbi sv. Cirila in Metoda za Istro.** Umrl je eden najboljših sodobnih sinov naroda hrvatskega: Peter Dragan baron Turković. Pokojnik sicer ni silil v politično ospredje, a bil je vse svoje življenje najvnetejši pospeševalec kulturnega in gospodarskega napredka. Na tem delu je zastavljal vse svoje moči, vse svoje izredne sposobnosti in svoja sredstva. Sinovi dr. Vladimir, Davorin in Velimir so najprimerneje počastili spomin svojega vzornega očeta s tem, da so potom „Hrvatske eskomptne banke“ izročili profesorju Vekoslavu Spinciču nom. 10.000 K 5 1/2 odstotnega ogrskega državnega vojnega posojila, da jih porabi v družbine svrhe.

Iz Dalmacije.

—d— **Obsojen denunciant.** V Dubrovniku je bil obsojen Marko Laus na eno leto in pol ječe zaradi denuncianstva. Denunciral je načelnika Arnerija in Kunjašiča, okrajnega glavarja Radimira in razne druge osebe na Korčuli, pa se je izkazalo, da ova dbe slone na laži. — Tako naj se zgodi z vsakim denunciantom!

—d— **Zaplenjene knjige.** Okrožno sodišče rovinjsko, sedaj v Pazinu, je zaplenilo knjigo o garibaldirskih zadevah, ki jo je spisal Josip Caesar Abba, in ročno knjigo italijanske literature, ki jo je spisal Fran Torraca.

—d— **Misel složnega narodnega dela v Dalmaciji.** „Narodni List“ poroča dne 14. aprila: Zaradi poziva predsednika dr. Iv-

čeviča in pod njegovim predstvom so se sešli: don Juraj Biankini, dr. Ante Dulibić, dr. Vice Ilijadica ter načelnik Joakim Kunjaši na dogovor dne 12. aprila in po vsestranski izmenjavi mnenja in ko se je konstatiralo, da je misel složnega narodnega dela našla v naši javnosti splošno odobravanje, in je bilo zaključeno za četi akcijo s tem, da se pozove hrvatska stranka stranka prava, da imenujeta zapornike, ki bi v imenu svojih strank vodili dogovore za doseg železnega smotra. — Kdaj se zganemo Slovenci? ...

— d — V Šibeniku je razpuščeno italijansko društvo „Casino“, kjer je imela sedež tudi „Biblioteca Popolare Italiana“. — Od začetka vojne pa do zdaj je bilo v Dalmaciji razpuščenih 81 društev.

— d — In zopet — denuncianstvo. Pred vojaško sodnijo v Šibeniku se je vršila te dni razprava proti profesorju realne gimnazije dr. P. Kolendiću, ki je bil obtožen ve le izdaje na podlagi neke denunciacije. Razprava pa je dokazala, da je bila denunciacija izmišljena in lažnjiva. Profesor Kolendić je bil seveda rešen obtožbe. Prav! Take razsodbe so v veliko pomirjenje za javnost, zakaj nihče ni varen, da ga kak tak lopov ne spravi v tako mučno situacijo, v veliko škodo in eventualno tudi ob ekzistenco, materialno in moralno. Zato bi bilo še v večje pomirjenje, ako bi čuli, da so vsakega takega denuncianta prijeli za vrat in mu pripravili usodo, kakršno je on iz najnižjih motivov pripravil drugim. V javnem interesu je, da do takih stvarov ni ne ozirrov, ne usmiljenja.

Splošni vestnik.

Zvišanje poštne pristojbin. Avstrijska poštna uprava namerava zvišati poštne pristojbine. Kakor javljajo dunajski listi, bodo stale vbodoče dopisnice 8 vin., znamke za zaprla pisma 15 vin., brzojavke pa 8 vin. za besedo.

Podraževanje papirja in drugega pisalnega blaga iz Nemčije. Dunajska „Papier- und Schreibwaren-Zeitung“ poroča: „Neka tvojica za šolske zvezke v Avstriji je prejela od enega svojih stalnih dobaviteljev, pri katerem je bila naročila črnilni prašek za črtalne svrhe, naslednji odgovor: „Za črnilni prašek, ki ste ga naročili z dopisnice dne 26. februarja, se izdaja po največjih določbah izvozne dovoljenja le pod pogojem, da se zavežemo, da bomo zaračunali zanj trikratni znesek normalne cene. Potemtakem bi vam računali 1 kg črnilnega praška Modro (stara cena 20 mark) 60 mark, 1/2 kg črnilnega praška Rdeče (stara cena 10 mark) 30 mark, skupaj 90 mark. Ako ste s to ceno zadovoljni, prosimo obvestila, nakar se bomo potrudili za čim hitrejšo doposlato.“ — Ta odgovor je prišel iz Lipskega. S tem uradnim navijanjem cen se pa zviša za nas Avstrijce tudi še 25 odstotni azij za trojni znesek.

Za čebelarje. C. in kr. vojno ministrstvo je na predlog c. kr. poljedelskega ministrstva odredilo, da naj se podeli tistim čebelarjem, ki ne dobe že v svoji lastnosti kot kmetovalci poljedelskih dopustov, na podoben način v interesu čebelarstva dopusti do največ 14 dni.

Mornariški aspiranti. V c. in kr. vojno mornarico bo v letu 1916 sprejetih približno 70 mornariških aspirantov. Določeni so v to, da postanejo mornariški kadeti in če prestanejo izkušnjo za mornariške častnike, po številu prostih mest mornariški častniki. Lastnoročno pisane s kolkom za eno krono kolkovane prošnje za sprejem kot mornariški aspirant je vložiti najkasneje do 1. avgusta t. l. pri vojnem ministrstvu mornariške sekcija (od gojencev vojaških zavodov službenim potom). Na zakasnelo vložene prošnje se ne bo oziralo v nobenem slučaju. Natančnejši pogoji so razvidni iz razglasa c. in kr. vojnega ministrstva mornariške sekcija, ki je na vpogled pri mestnem magistratu v Ljubljani, pri c. kr. okrajnih glavarstvih in pri ravnateljstvu pomožnih uradov deželne vlade.

Ljudje, ki bi bilo treba proti njim ostro nastopiti. Te dni je pisal „Grazer Volksblatt“, da je v Gradcu sedaj 69 milijonarjev, od teh so zadnje vojno posojilo podpisali samo 4 milijonarji. Na Dunaju imajo od začetka vojne do danes 600 novih milijonarjev. Kje in komu so ti ljudje vzeli denar, da so tako hitro obogateli? Tu bi bilo treba krepko pritisniti!

Znamenje časa. Češki katoliški list „Jitrenka“ je moral prenehati — kakor naglašava konservativni „Ceh“ — zaradi pomanjkanja razumevanja za namene lista v ljudskih plasteh. V tem utemeljevanju je znak časa.

„Poletni čas“. Državni zakonik je prinesel naredbo skupnega ministrstva, s katero se za dobo od 1. maja pa do 30. septembra 1916. uvaja takomenovani poletni čas. Potemtakem se je začel 1. maj 1916. dne 30. aprila ob 11. zvečer po doseadanem računanju časa, 30. september pa se konča eno uro po polnoči po računanju določenem v tej naredbi. Nasproti doslej navadnemu krajevemu ali železniškemu času se ura

dne 30. aprila 1916. ob 11. uri zvečer pomakne za eno uro naprej in mora ostati pri tem do 30. septembra. Kjer je torej krajevni čas diferiral doslej od takomenovane srednjeevropskega časa, ki so se ga držale železnice in poštni zavodi, ostanejo te difference tudi v letu 1916. nasproti novemu železniškemu, oziroma poštnemu času. S to uredbo se hoče omogočiti boljše izrabljanje podnevne luči v poletnih mesecih in pospeševati ravno v sedanjem času zaželjeno varčevanje z gorivi in kurili, razpoložljivimi v razsvetljevalne namene. Nikakega dvoma ni, da morejo toliko občine pri razsvetljavi čisto, kakor tudi industrija, trgovina in obrt prištediti kaj izdatne vsote. Iz te premaknitve časa se ni bati prav nikakih težav za mednarodni promet, posebno še, ker se je med tem odredila tudi v nemški državi, na Ogrskem in v zasedenih območjih Rusije in Balkana, in ker je mednarodni promet med vojnim časom skrčen na najmanjšo mero. Da se pa zagotovi dosega namena, po katerem stremi uvedba poletnega časa, so dobile politične oblasti nalog, naj najodločneje nastopijo proti vsakemu morebitnemu poizkusu, da bi se učinkovanje te odredbe prekrizalo s premaknitvijo poslovnih ur ali s čem podobnim.

Slovensko planinsko društvo opozarja, da so bile njegove koč v Kamniških planinah večkrat poškodovane po obiskovalcih, ki so jih brez vednosti odbora in brez spremstva vodnikov posecali. Taki slučajji provzročajo društvu veliko škodo in se ne morejo več trpeti. Zato bo osrednji odbor slovenskega planinskega društva strogo izvajal že objavljeno načelo, da je poset njegovih koč, kadar niso oskrbovane, dovoljen samo tistim, ki dobivajo za vsak slučaj pismeno dovoljenje odbora, ali ki potujejo v spremstvu po društvu potrjenega vodnika. Ključji od koč se dobijo tedaj le na pismeno privolitev odbora, ali ki potujejo v spremstvu takega vodnika. Za naprej se bodo brez ozirrov zasledovali vsi slučajji, da si kdo brez dovoljenja vsili vstop in posebno vsako poškodovanje in ponesnaženje koč. Društvo še posebno prosi, da naj se dijaki ne spuščajo brez nadzorstva v planine.

Plemenite besede bruskega župana dr. pl. Wieserja. Dne 27. pret. m. so odprli na sodniji v Brnu testament pokojnega tamošnjega župana. Oporoka vsebuje tudi nastopno mesto: „Predvsem jemljem slovo od svojih somoščanov, ki so mi podelili najvišjo čast, ki je more biti deležen meščan. Nisem strmel po poverjeni mi službi, ali da jo morem izvrševati, to je ponos mojega življenja. Morda sem se motil in grešil, to je človeško. Ali to zavest imam, da sem vsekdar vršil svojo dolžnost in da sem vse svoje moči in vso svojo zmožnost vsekdar nesebično posvečal svojemu ljubemu rojstnemu mestu in nje meščanom. Ali bom vse to, po čemer stremim, mogel tudi izvesti, to ni odvisno samo od mene. To naj imajo pred očmi tisti, ki bodo nekoč sodili o mojem delovanju. Naj bosta mir in pokoj usojena našemu mestu, da se gospodarski ojači. Zakaj razdevajoči boji niso tla, na katerih bi mogla uspevati blaginja, napredek in svoboda. Predvsem naj bodo Nemci tega mesta med seboj edini, ali ob vsem varovanju svoje narodnosti naj ne bodo nestrpni nasproti tistim, ki so nanje z življenjem navezani, in naj ne pozabljajo, da pretežnost naroda ni v zlorabljanju lastne moči.“

Tiskarske potrebščine so se podražile za 50 do 400 odstotkov; zaradi tega je v Avstriji prenehalo izhajati 900 časopisov, nad 600 jih je povišalo naročnino.

Vojaški vzgojevalni in učni zavodi. Meseca septembra se začne novo šolsko leto v vojaških vzgojevalnih in učnih zavodih in vojaških akademijah. Pogoje za sprejem je razvideti iz uradnih listov.

Podržaljenje ljudske šole. V „Slovencu“ z dne 1. pret. meseca št. 75, beremo: „V vladnih krogih na Dunaju se resno misli na to, da bi se ljudska šola podržavila. Vlada hoče dobiti v ljudski šoli večji vpliv na vzgojo otrok, a ob enem hoče tudi odpraviti nedostatek, da po nekaterih deželah in okrajih za šolo ni bilo dovolj preskrbljeno in da so se tam pojavljali visoki odstotki analfabetov (ki ne znajo ne pisati ne čitati). Stališče vlade je razumljivo. Njej je na tem ležeče, da se domovinski čut v ljudski šoli goji mnogo bolj, kakor do sedaj. V tem oziru je bilo, tako pravijo veččaki, na Avstrijskem najslabše. Povsod drugod se že v mlada srca zanaša misel skupne državnosti in ljubezen do lastne države. Pri nas pa je tudi ljudska šola trpela že pod slabimi posledicami narodnostnih bojev, kar smo narodnosti ob meji najbolj občutili. Sedanja vojna ja tudi pokazala potrebo najširše vojaške izobrazbe. Ako hoče vlada z njo začeti že v ljudski šoli, je samoumevno, da mora imeti vso oblast na ljudskih šolah tudi sama v rokah. Tudi visoki odstotki analfabetov ne morejo biti nobeni vladji že iz vojaških ozirrov dovolji. Vojaška uprava hoče imeti izobrazeno vojaštvo, ker z njim mnogo lažje in sigurnejše postopa. — Tudi na družabne razmere se bi novi ljudsko-šolski načrti ozirali. V kakšni meri, ne vemo.

Toda slovenski poslanci ne bodo zamudili, da pravočasno opozorijo vlado na želje, ki jih izražajo kmetje leto za letom. — Nastopila bi seveda tudi izprememba glede vzdrževanja ljudskih šol. Sedaj je tako, da morajo šole graditi, vzdrževati in razširjati občine (šolski okoliši), govoriti pa imajo okrajni in deželni šolski sveti. S preosnovno ljudskošolskih zakonitih določil bo tudi v tem oziru nastopila za kmeta ugodna izprememba. — Z narodnega stališča nimajo obmejni Slovenci, ki še ne glejajo šolske narodne samouprave, zoper podržavljenje ljudske šole popolnoma nič ugovarjati, zakaj prepričani smo, da se bo državna uprava dala voditi v narodnostnih zadevah napram za državo odlično zaluznim Slovincem od načel, ki poznajo samo strogo pravico. V drugih zadevah, ki se tičejo nameravane izpremembe, pa bi bilo dobro, da bi vlada še enkrat slišala vse želje in zahteve cerkve, staršev, ljudskih slojev in kajpada tudi učiteljstva.“

Razgled.

— Dvanajsta obletnica smrti Josipa Jurja Strossmayerja. Dne 8. aprila je minulo 12 let, odkar je velika vladika, nesmrtni Josip Juraj Strossmayer v škofovskem dvoru v Djakovu zalusnil svoje oči za vedno. Z njim je padel v grob največji dobitnik in pospeševalec kulturnega napredka bratskega naroda hrvatskega. Ker mu je — kakor je govoril — Bog več dal, nego mu je treba, je sodil velik pokojnik, da ga je Bog obremenil z dolgom napram svojemu narodu. In ta dolg je Strossmayer poplačal v obilni meri. Postavil je višji kulturi hrvatskega naroda stalne podlage, postavil je hramove znanosti in je s tem zasigural svojemu narodu prvenstvo na Balkanu. Zvest do groba prestolu in monarhiji, je pokojni vladika učil hrvatski narod, da čuva svoj državno-pravni položaj in svojo narodno samostojnost. Njegova ljubezen in darežljivost je v enaki meri objemala vse hrvatske pokrajine, ali ljubil je tudi našo slovensko zemljo. Zaradi svojega rodoljubnega mišljenja in delovanja je moral prebiti marsikatero neprijetnost, ali nikdar ni odnehal ali izpreminjal svoje smeri. Opravičeno so ga nasprotniki označili kot „vojevitiga škofa“. Umetnost, ki ji je odprl poti v Hrvatsko in jo vzljubil s hrvatskim bitjem in življenjem, je pokazal pot, po kateri je treba hoditi, postavivši veličastno stolno cerkev v Djakovu. Vsem je ostavil sijajen zgled žarkega in dejanjskega rodoljuba, ostavil posebno hrvatskim velikašem in imovnikom. Neminljiva slava njegovemu spominu!

— Konfiscirana knjiga. Praško državno pravdnštvo je konfisciralo v založbi Vilimek v Pragi l. 1906. izdano knjigo „Maly Čtenar“ zaradi povesti: „Junak iz Port Arturja.“

Samoumor v šoli. Učiteljica na češki obrtni šoli v Pragi Jaroslava Stepankova se je 31. marca v šoli vpricho vseh svojih otrok ustrelila. Prepeljali so jo težko ranjeno v bolnico, kjer je pa še pred operacijo umrla. Kaj je vzrok samoumora, še ni bilo mogoče dognati.

— Nadvojvoda Friderik častni doktor filozofije. Njegovo veličanstvo cesar je blagovolil dovoliti profesorskemu kolegiju filozofske fakultete levovskega vseučilišča, da sme podeliti častni doktorat filozofije njegovi c. in kr. Visokosti, najjasnejšemu gospodu nadvojvodi Frideriku.

— Spolne bolezni se širijo vedno bolj. „Pražský Illust. Kurýr“ piše: V noči od sobote na nedeljo se je izvršila v nekem predmestnem hotelu policijska preiskava, pri kateri je bilo aretiranih šest žensk, od katerih so bile štiri kužno bolne, dve sta pa imeli garje. Vse so odpravili policijskim potom na češko kožno kliniko dvornega svetnika profesorja dr. Janovskega, kjer ostanejo v kliničnem oskrbovanju. Stevilo na splovilnih bolnih raste v zadnjem času čimdaljebolj.

— Ogrski grško-katoliški škofje so sklenili, da dogovorno z vlado uvedejo tudi za Maloruso na Ogrskem gregorijanski koledar in odpravijo cirilico tudi pri veronauku v šolah. Novi molitveniki bodo tiskani v latinici; otroci se ne bodo več poučevali v pisanju in branju cirilice.

— Narodni dobitnik. V Pragi je umrl veleindustrialec Milan Kasalovski v 41. letu svoje starosti. Zapustil je češki „Šolski Matici“ 200.000 kron, obrambnima društvoma „Narodni Jednota Pošumavska“ in „Narodni Jednota Severočeska“ po 20.000 kron, praški češki otroški bolnici pa 20.000 kron.

— Umrl je v Ždanicah na Moravskem zaslužni češki arheolog dr. Martin Křiž v 75 letu svoje starosti.

— Avstrijski irredentisti-juristi, ki so pribežali v Italijo, smejo izvrševati tam svoj poklic. Tako je sklenil italijanski ministrski svet.

— Sinovi nadvojvode Leopolda Salvatorja se uče hrvatsko. Od zanesljive strani poročajo, da je nadvojvoda Leopold Salvator sklenil, da se nauče tudi njegovi trije sinovi, nadvojvode Anton, Franc Josip

in Carlos, hrvatski. Prvi nadvojvoda je star 15, drugi 11 in tretji 6 let. Pouk se je pričel 15. marca, a poučuje jih frančiškan o. Avguštin Čičić, član hrv. katol. akad. društva „Hrvatska“ na Dunaju. Kakor znano, govori nadvojvoda Leopold Salvator lepo hrvatsko.

— Sole na Srbskem. Vojna uprava namerava po možnosti zopet urediti srbsko ljudsko in srednje šolstvo. V ta namen bo nastavljala za učitelje in šolske ravnatelje zlasti naše invalidne častnike in podčastnike, ki lahko vložijo tozadevne prošnje na svojem evidenčnem pristojnem poveljstvu. Dokazati morajo, da so zmožni nemščine in srbohrvaščine v govoru in pisavi ter da imajo primerno predizobrazbo.

— Skupni civilni uradniki. Pri uniformah skupnih civilnih uradnikov obeh državnih polovic je uveden, kakor nam poroča kor. urad, kot emblem mali skupni grb.

— Etnografska škoda na Slovaškem. Češki listi poročajo: V gorenjeogrskih slovaških krajih so dale oblasti razobnati, da je strogo prepovedano, rabiti belo-modro-rdeče barve. Slovaški kmetje so se te prepovedi hudo ustrašili, zlasti ker je belo-modro-rdeča trobojnica njihova narodna barva, v kateri so večinoma izvedeni tudi prelepi slovaški ornamenti. Šli so in so doma prebelili svoje dragocene prekrasne okraske na zidovih in okrog oken svojih hiš. Škoda, ki je nastala tako v etnografskem kakor tudi v umetniškem oziru, je ogromna in žal, nepopravljiva.

— Boj za — lase! Varšavski „Kurjer Polski“ poroča, da so javni sanitetni uradi, hoteč omejitvi nalezljive bolezni, ukrenili, naj nosi šolska mladina kratke lase. Dečki so bili precej pri volji, ali druga je bila z deklicami. Tudi starši deklet so protestirali proti naredbi. Šolski uradi so naposled odnehal, ali vso zadevo so naznanili sanitetni oblasti.

— Umrl je v Kutjevu na Hrvatskem znani vlastelin Peter Dragan baron Turko- vič Kutjevski, svoj čas veliki župan zagreb- ške velike županije in jako zaslužen za narodno gospodarstvo na Hrvatskem.

— Krakovsko vseučilišče zopet otvorenjeno. Zdaj, ko je končano prisilno cepljenje koz gališkega prebivalstva, katerega se je udeležilo dijaštvo krakovskega vseučilišča, so se pričela na krakovskem vseučilišču zopet predavanja 3. t. m. Rektorjev razglas obvešča dijaštvo o pismu naučnega ministra, ki se zahvaljuje dijaštvu na vrlom sodelovanju dijaštva pri pomoči prebivalstva.

— Proti lepotičenju žensk. Iz Budimpešte poročajo: Z grafico Pallavicinijevo na čelu je pričelo 50 dam iz visokih krogov akcijo, da se omeji ogromno razsipavanje za lepotičje in obleke pri boljše situiranih damah.

— Jubilej slovaškega učenjaka. Učenjak Josip L. Holuby, vpokojeni evangeljski senior, ki si je pridobil za stvar ogrskih Slovačkov neizmernih zaslug in ki živi sedaj na Dunaju, je slavil te dni 80 letnico svojega rojstva. Posebno visoko cenjene so njegove botaniške, arheološke in etnografske študije. Cenijo jih tudi madžarski strokovnjaki. Za Slovake pa je zaslužen zlasti s svojimi deli na etnografskem polju in kulturne zgodovine.

— Smrt odličnega Čeha. V Iglavi na Moravskem je umrl vodja tamošnjih Čehov Fran Mach. Stal jim je srčno na čelu v vseh viharjih bojih desetletja. Zlasti za češko šolstvo v Iglavi se je boril z vso odločnostjo. Njegova zasluga je bila, da so tam leta 1890. odprli prvi razred češke javne šole. Češka manjšina v Iglavi je izgubila z njim svojega najboljšega prvoborilca.

— Hrvatske učiteljice za Belgrad. Ponovno so bile imenovane tri hrvatske učiteljice za učiteljice na belgrajskih šolah, in sicer Micika Čanakova, Josipina Belinova in Anka Ferarijeva. Odpotovale so že v Belgrad.

— Za skrajšanje vseučiliškega študija se zavzemajo nekateri dunajski listi. Nobena fakulteta se zdaj ne zadovolji z manj kakor osmimi semestri, dasi se ve, kdor se hoče poglobiti v študij, se mora učiti veliko dlje časa, da vse življenje. Skrajšanje učne dobe je mogoče. Saj je veliko juristov, ki se napilijo, ker morajo znati pri državni izkušnji ali pri rigorozu, v treh mesecih. Mirno se lahko na juridični in na filozofski fakulteti uvede prejšnja učna doba šestih semestrov. Celo medicincem se lahko skrajša učna doba, kakor tudi tehnikom. Vojna je dokazala, da potrebujemo mlade ljudi prej v praktičnem življenju, ko izstudirajo. Naj se ta nauk tudi upošteva. Kar bi morebiti manjkalo teorije, naj izpopolni praktično življenje, ki je najboljša šola.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dragan: Prosimo — pozitivno! Saj ni, da bi samo grajali! Na osnovi izkustev in načel je treba graditi, ne pa z negacijo vsega iskati samih slabosti! Tako ne pridete nikamor! Imeli ste dovolj prilike in časa, da bi govorili prej, ko je bilo tudi tratenje časa in energije odpustljivo. Če ste molčali, je krivda na Vaši strani! Iščimo to kar je dobrega, ki je po naši sodbi večje od oči-